

reddes. Men efter, hvad man har læst og hørt, ogsaa efter de ganske vist ganske betydningløse Resolutioner ude fra Landet, som den ærede Ordfører i Gaar henpegede paa, da er der ogsaa i denne Skyden Parlamentarismen frem et Forsøg paa at anvende den som Dækning for Partiinteresser. Jeg kunde have Lyst til, naar der saaledes i Almindelighed tales om denne Parlamentarisme, der skal reddes, at spørge: Hvad er det for en Parlamentarisme, der skal reddes? Er det den engelske f. Eks.? Jeg vil da kun gøre opmærksom paa, at i England *skal* ved Dannelsen af en Regering Medlemmer af Overhuset have Sæde i Regeringen. I England er det ingen Nødvendighed, at Underhusets højtærede Formand er Udtryk for Underhusets Flertal. I Øjeblikket f. Eks. er Underhusets Formand konservativ, medens Regeringen og Flertallet ere liberale. Er det da den Parlamentarisme, man vil redde? Er det den, man vil indføre? Nej, Forholdet er sikkert nok dette, at her i Landet er dette Udtryk brugt teoretisk, brugt som Slagord, og at der hersker en ualmindelig ringe Forstaaelse af, hvad Parlamentarismen er, og det er selvfølgelig derfor, at den ogsaa kan bruges som Reklame i Partiinteressernes Tjeneste. Ja, man ser endogsaa nu det Særsyn, at Socialdemokraterne komme ilende til Ulykkesstedet og i Manifeste og Taler forsikre, hvor dyrebar Parlamentarismen er dem, og at ogsaa for dem gælder det i Øjeblikket om, at den først og fremmest maa reddes.

Jeg staar her med Socialdemokratiets Program og Motiverne til dette i min Haand, og i dette Program vil man Side op og Side ned se Parlamentarismen afsløret som Humbug, som noget, Socialdemokraterne ere bestemte Modstandere af. Det siges deri, at den har spillet Fallit, og at dette skyldes *den selv*. Der henvises til England, hvor den skal have bevirket en March paa Stedet, og til andre Lande, hvor den ligeledes har vist sin Umulighed. Det hedder, at Sagerne degraderes under det parlamentariske System. Som sagt, Side op og Side ned vil man se den ubarmhertigste Afklædning af Parlamentarismen som noget, der er ganske haabløst, *ogsaa* som Gennemgangsled; det eneste, der duer, er den saakaldte Folkesuverænitet.

Dette viser nu ikke blot Socialdemokraternes virkelige Interesse for denne Sag, det er ikke blot et Lys, der kastes over Socialdemokratiets pludselige, brændende og programstridige Kærlighed til Parlamentarismen, men det har ogsaa

Interesse derigennem, at det blandt meget andet viser, hvor vanskeligt det er at naa til en rigtig Forstaaelse af Parlamentarismens Væsen og Begreb. Forholdet er da ogsaa det ganske simple, at Parlamentarismen ikke er en Ting, der kan vedtages, eller hvis Konturer uden videre kunne fastslaaes. Det er en Ting, som maa og bør være forskellig i de forskellige Lande, maa forme sig efter disse Landes Forhold og Behov, om der end naturligvis i Hovedtrækkene er noget, der maa være fælles.

Jeg tror, at Parlamentarismen kan defineres med de Ord, at den i et konstitutionelt Land er Loven om Aarsag og Virkning, overført og gjort gældende paa Statsstyrelsens Omraade. Det vil sige, at Handling og Ansvar følges ad, hvad Forholdet som bekendt ikke er under Enevælden. Deraf følger, at der i Parlamentarismen er noget fælles i de forskellige Lande, i hvilke den benyttes, men deraf følger ogsaa, at det er en Ting, som maa vokse ud af og forme sig efter Forholdene og Kravene.

Jeg er ikke en Modstander af Parlamentarismen, tværtimod, men Parlamentarismen er sikkert først ret forstaaet, naar man erkender, at under den er det Partierne, der skulle *tjene* Landet, og ikke Udviklingen, der skal formes saaledes, at den tjener Partierne.

Jeg tillader mig at ytre nogen Tvivl om, hvorvidt den Regering, vi i Øjeblikket have, og Kravet om, at Flertalspartiet her i Salen skal danne en ny Regering, ere i Overensstemmelse med Parlamentarismen. Det er nemlig et Faktum, at Regeringen, til Trods for at dens Parti er Flertal her i Salen, har *maattet* indgive Begæring om Afsked, og Grunden hertil er Ansvar for den Situation, der foreligger. Det er tillige et Faktum, at Reformpartiet, Regeringens Parti, selv med Tilslutning af de Moderate, kun udgør et Mindretal af Landets Vælgere og i dette Øjeblik tillige befinder sig i Modstrid med den offentlige Mening her i Landet. Under denne Situation er der ikke Spor af Tvivl om, at f. Eks. engelsk Parlamentarisme vilde have rejst et ubønhørligt Krav om Opløsning og ny Valg.

At dette ikke sker, anser jeg ikke for at indeholde nogen Fare for Udviklingen af en dansk Parlamentarisme, men det afføder den Ting, at Flertallet hverken har Krav paa eller Pligt til at danne den ny Regering. Det nuværende Regeringsparti eller -partier befinde sig ikke i dette Øjeblik paa parlamentarisk Grund og have